

Nummer 1

Februari 2004

Årgång 11

SEK Aktuell

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll

CENELEC TC 9X i Bryssel	2
Optisk fiber och kabel	2
CENELEC TC 86XA i Bryssel	3
Elstandard för trafiksignaler	3
Strategiskt plane- tingsgrupp (SPG)	4
IEC SC 48D i Milano	5
IEC TC 68 i Daejong	5
IEC TC 78 i Florens	6
Golv- och takvärme- system 6	
IEC TC 104 i Kyoto	7
Svenskt sekretariat uppsagt	7
CENELEC TC 61 i Atén	8
Kommentarer från Technical Board	8
Fyra nya medlemmar i CENELEC	8
IEC TC 61 i Toulouse	9
IEC SC 61F i Tokyo	9
Regimskifte i NEK	10
Nya kommittétitlar	10
I st f Ställverksrum	10
Standard för tjänster	11
TK-nytt	11
Elinstallationsreglerna från halvårsskiftet	12
Förestående inter- nationella möten i Sverige	12

Grönt ljus för trafiksignaler

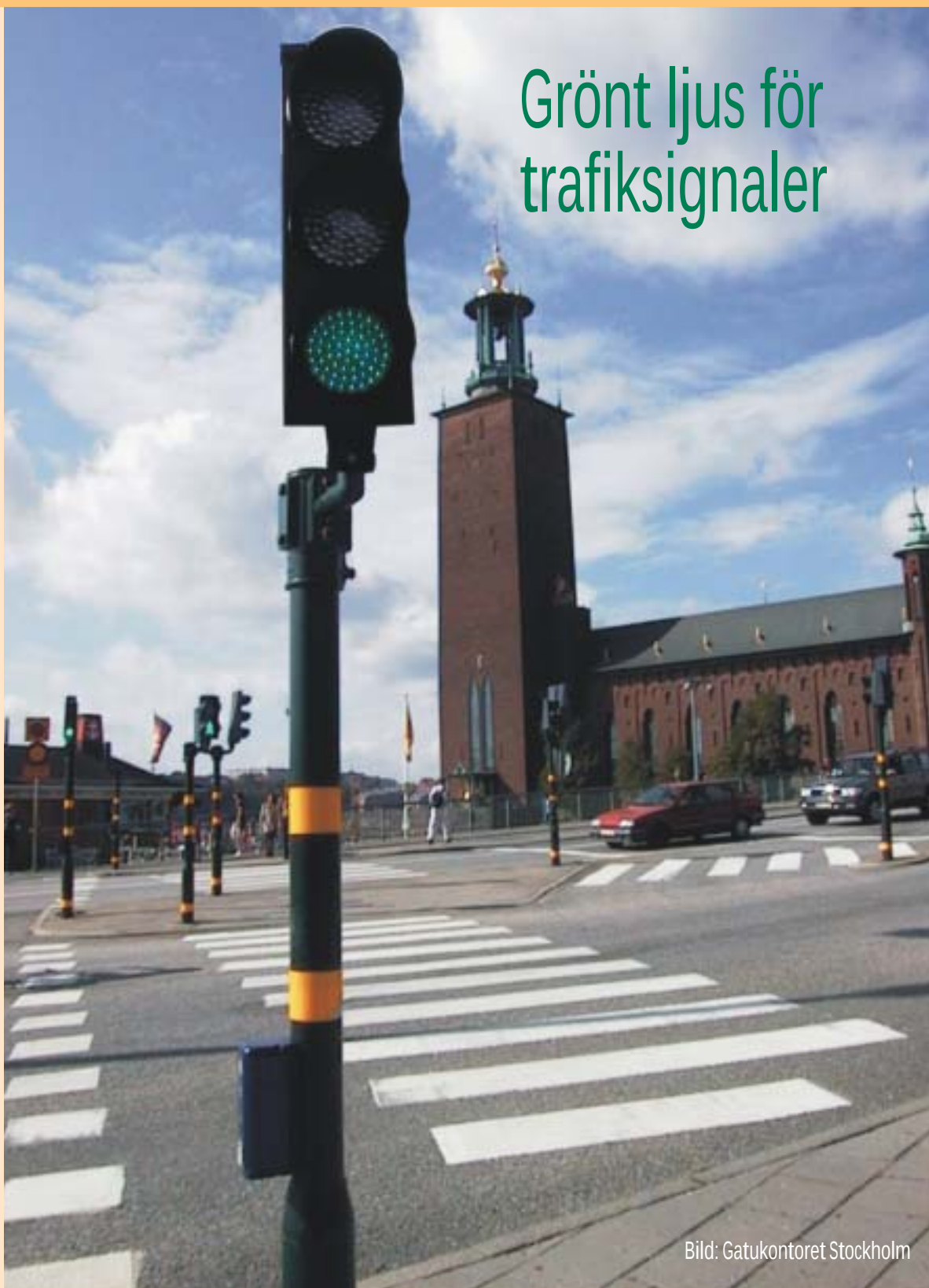

Bild: Gatukontoret Stockholm

CENELEC TC 9X i Bryssel

CENELEC TC 9X Electrical and electronic applications for railways möttes i Bryssel
2-3 december 2003.

Huvudpunkter på dagordningen

Huvudpunkter på dagordningen var frågor om TSI, interoperabilitet, samt EMC och EMF (Elektromagnetiska fält).

Resultat av diskussion

Beträffande TSI konstateras att referenserna inte alltid är rätt, något som vi också påpekade i vårt svar i juni 2003. Mr Peccorini som är EU-konsult, meddelade också att "Mandatory technical requirements" måste stämma överens med lagar i de länder som berörs.

EMC-standarden EN 50121, som varit på dagordningen i över 10 år, är ännu inte helt harmoniserad. Bl a finns fel i referenser som kan kräva tillägg till EN 50155, och dessutom finns två

olika typer av Surge-test beskrivna. Endast en typ av test skall gälla framöver.

EMF är ett annat område som saknar en gemensam standard. Här är det önskvärt att även "likströmsländer" som t ex Italien deltar.

Frågan om energimätning på tåg, vid körning i främmande länder, verkar ha blivit en politisk sådan. Detta kommer att kräva ytterligare arbete, som skall ledas av Mr Fassoli.

Uppföljningsåtgärder

TC 211 arbetar med EMC och EMF. Här saknas som nämnts en europastandard. Call for Experts skall ske och detta ger svenska intressen en chans till att delta.

*Jan-Olof Häggblad
Sekreterare SEK TK 9*

Optisk fiber och kabel

Vid mötet med CENLEC TC 86A Optical fibres and optical fibre cables (excluding transmission types) 12-13 november, 2003 i Fontenay-aux-Roses söder om Paris kom de tretton deltagarna från Frankrike, Tyskland, Italien, Storbritannien, Schweiz, Holland och Sverige.

REDAN I INLEDNINGSANFÖRANDET började första diskussionen. Det är nödvändigt att klargöra vilka farliga material som ingår i optisk fiber och kabel. Ett exempel kan vara att små mängder av kadmium, som kanske används vid färgning av fiber, kan leda till problem, om det kommer europeiska direktiv att kadmiumhalten måste vara lika med noll.

Andra intressanta frågor berörde ett förslag på en ny fibertyp för både singel- och multimod-applikationer, kablar för installation i avloppsrör, kontakterade kablar, samt ett arbetsdokument avseende en guide "Bredband, 25 Mbit/s och mer för alla".

Frågan om en ny fibertyp enligt ovan kan inte lösas nu eftersom det finns både tekniska och formella problem.

Dokumentet om kablar för installation i avloppsrör kan snart gå ut för omröstning i

Europa och sedan blir det ett nytt arbete inom IEC. Vilket temperaturområde skall vi i Sverige i så fall rekommendera för denna typ av kablar?

Fortfarande kvarstår vissa frågetecken kring testmetoder för en kontakterad kabel.

Ur svensk synpunkt är dokumentet om 25 Mbit/s till alla av intresse eftersom det finns en koppling till vår svenska aktivitet inom FTTX (fiber till slutanvändare). Under mötet påpekades att Sverige sätter 100 Mbit/s som mål, så dokumentet ändrades till att inkludera att vissa länder vill gå längre.

Slutligen kan det vara värt att notera att samarbetet mellan TC 215 och TC 86A är viktigt, inte minst ur svensk synpunkt.

Under 2004 kommer kommittén att mötas 20-21 april i Bryssel och 13-14 oktober i Frankfurt.

*Bertil Arvidsson
Ledamot SEK TK 86*

CENELEC TC 86BXA i Bryssel

Mötet leddes av ordförande Philip Longhurst assisterad av sekreteraren Tala Allos. Mötet med TC 86BXA Fibre optic interconnect, passive and connectorised components hölls på CENELECs uppfräschade konferenscenter i Bryssel.

VARJE DELTAGARE HAR NU möjlighet ansluta sig till CENELECs datanät och få access till CLCTECH databas. Vi fick en grundlig genomgång av Gail Fagen (Help Desk Data System Division) om hur man använder och arbetar med CLCTECH. TC 86BXA kommer fortsättningsvis att lagra alla dokument på CLCTECH och allt arbete med dessa ska ske via databasen. Vidare beslöt man att förlägga alla framtida möten på konferenscentret i Bryssel om man inte blir inbjuden av någon nationalkommitté.

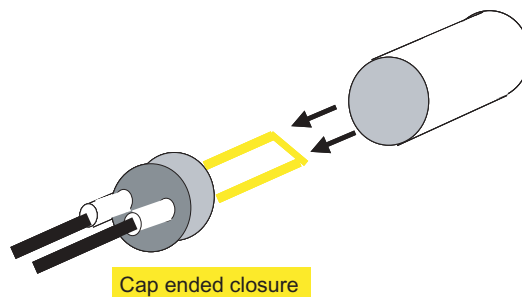
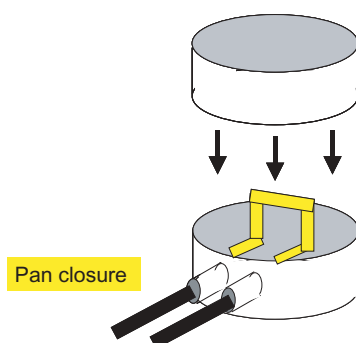
Ray Foss presenterade ett gediget arbete med standarder för skarvboxar och föreslog nya benämningar och EN-standardnumrering för olika miljöer. Först ut är ett standardförslag på "butt closures" där man har bestämt att begränsa dokumentet att enbart behandla boxar som är "cap ended" eftersom dessa används mest i Europa. Ur

svensk synvinkel är det inte bra för vi använder mest boxar av "pan"-typ. Man får en känsla av att detta är en markering till att ingen tillverkare av pan-boxar har visat sig intresserad av att delta i arbetet. Planer finns att starta en arbetsgrupp för framtagning av standarder för skarvboxar för blåsfiber.

En intressant fråga som diskuterades även här var vilka krav som ska ställas på en kontakterad kabel. Tyvärr sker samma arbete inom flera organisationer utan koppling till varandra. TC 86BXA kommer att upprätta en kravspecifikation för kontakterade kablage för att därigenom försöka förmå de europeiska organisationerna att dra åt samma håll.

Nästa möte äger rum den 2-4 juni 2004 i Bryssel.

*Svante Töyrä
Ledamot SEK TK 86*

Elstandard för trafiksignaler

ARBETET MED ATT ta fram en gemensam standard för permanent installerade vägtrafiksignaler har nu resulterat i en svensk nationell standard, SS 481 05 10. Standarden är helt baserad på ett harmoniseringsdokument, HD 638 S1.

För att inom rimlig tid få till stånd en gemensam europeisk standard för trafiksignaler i Europa har kraven i harmoniseringsdokumentet angivits med ett begränsat antal alternativ. I de nationella

standarderna kan respektive land välja de alternativ som för närvarande är mest lokalt tillämpbara. Avsikten är att antalet alternativ sedan kommer att minska för att till slut vara mycket begränsade.

Den svenska nationella standarden har tagits fram i samråd med Vägverket som tillsammans med sina motsvarigheter i de övriga nordiska länderna strävat efter att välja så lika krav som möjligt.

Svante Skeppstedt

Strategisk planeringsgrupp (SPG) för IEC TC 36 Insulators

TC 36 och dess underkommittéer för genomföringar, linjeisolatorer och stationsisolatorer träffas normalt vartannat år, senast i Beijing. Mellanliggande år träffas ordförande och sekreterare för att planera det långsiktiga arbetet.

VÅRT STÖRSTA PROJEKT NU är att revidera IEC 60815, Val av isolatorer med hänsyn till förörensningar, till fem nya publikationer. En med definitioner och generella principer, en för porslin och AC, en för porslin och DC samt två för komposit och AC respektive DC. Arbetet utförs mycket grundligt och vi kan förvänta oss en del konflikter med IECs ambitioner om snabb standard-skrivning. Många små såväl som stora beslut skall tas. Skall t ex krypträckan i mm/kV anges i förhållande till systemspänningen, såsom man alltid har gjort, eller i förhållande till fasspänningen, som ju motsvarar den verkliga påkänningen, med en uppenbar risk för förvirring vid bytet? Dong Wu, ABB Ludvika, är svensk ledamot i arbetsgruppen.

Intåget av kompositisolatorer avspeglas i standardiseringen. En förberedande studie inom Cigré har just avslutats och övergått till en IEC-arbetsgrupp för polymera material för utomhusanvändning under högspänningspåkänning. Gruppen har många svåra faktorer att beakta såsom korona, ozon, UV och brand samt att definiera prov som visar materialets beständighet mot dessa påkänningar. Arbetet leds av TC 15, Isolationsmaterial, med aktiv medverkan av representanter för TC 36. Dan Windmar, ABB Ludvika, är svensk ledamot i arbetsgruppen.

Det finns en tydlig tendens att experter som är anställda av kraftbolag får minskade möjligheter

att delta i standardiseringen. Arbetsgrupperna inom mitt område, genomföringar, har en tydlig övervikt av tillverkare med en uppenbar risk att standarderna blir mindre användbara.

Vi ser också en ökad samordning med andra kommittéer, både horisontella som ovannämnda TC 15, och andra produktkommittéer t ex TC 14 Transformatorer och TC 17 Kopplingsapparater. Det senaste året har vi även utnämnt ett antal formella kontaktpersoner som skall se till att publikationer från olika kommittéer harmonierar, vilket inte alltid är fallet idag.

En ny tillsatt arbetsgrupp skall ge sig på den svåra uppgiften att skapa en dimensionsstandard för keramiska hålisolanter och deras anslutningsflänsar. Ulf Åkesson, ABB Ludvika, är svensk ledamot i arbetsgruppen.

Kommittén lägger även ner en del arbete på att aktualisera IEC, den internationella elektrotekniska ordlistan, med nya stringenta definitioner inom kapitel 471, isolatortermer. Ordlistan är nog inte speciellt mycket använd, men erbjuder genomtänkta definitioner och översättningar av många termer. Den låga användningen kan säkert bero på dålig kännedom. Jag har praktiskt taget aldrig utnyttjat den trots att jag varit aktiv inom SEK och IEC i över ett decennium.

*Lars Johansson
Ordförande IEC SC 36A*

SEKs årsmöte 2004

SEKs årsmöte äger rum **torsdagen den 1 april** i Electrum Konferens i Kista. Årsmötet inleds med fullmäktigemötet och följs av en öppen del med start kl 14.00.

Tema för den öppna delen kommer att vara "Tillförlitlighet och driftsäkerhet i elförsörjningen". SEKs VD kommer att presentera verksamheten under 2003 samt

planeras en kortfattad information om den nya elinstallationsstandarden SS 436 40 00. Samtliga i SEK-verksamheten medverkande kommer under mars att inbjudas till den öppna delen.

Mötet avslutas ca kl 16.15 varefter förfriskningar serveras.

Christina Weding

IEC SC 48D i Milano

SC 48D Mechanical structures for electronic equipment möttes i Milano den 12 november. Arne Wallers från Sverige höll i ordförandeklubban. Representerade på mötet var nationalkommittéerna från Tyskland, Italien, Japan, USA och Sverige samt IEC Central Office.

MÖTET STARTADE MED att ordföranden tackade den italienska nationalkommittén som stod värd för mötet i Italien, för att de på ett snabbt sätt möjliggjort att mötet kunde äga rum, då det från början var tänkt att hållas i Kina. På mötet presenterade sig TC 48s nya ordförande Gerd Weking. Det tillkännagavs även att Ralf Behrens lämnar över sekreteraruppgifterna till Paul Mazura, båda från den tyska nationalkommittén.

Det beslutades att uppdatering av dokument ska skötas av de enskilda arbetsgrupperna och att det inte sätts upp något centralt underhållsteam för SC 48D. Utgivningen och indragning av dokument hanteras av IEC Central Office.

Idag har SC 48D inget arbete gemensamt med

SC 48B men önskemål finns att påbörja samarbete med varandra. Det har tidigare förts sporadiska diskussioner med ordföranden i TC 77 Electromagnetic compatibility angående möjligheter till samarbete och dessa kommer nu att tas upp igen. Detta skulle diskuteras senare under veckan på TC 48/CAG Chairman's Advisory Group.

Rapport från de olika arbetsgrupperna, WG 2 Modular order for future equipment practices och WG 4 Dimensions of mechanical structures of the 482,6 mm (19 inch) series, presenterades av respektive ordförande medan WG 5 Heat management system for mechanical structures for electric equipment for indoor and outdoor application presenterades av Arne Wallers.

*Anders Lundgren
Ledamot SEK TK 48D*

IEC TC 68 i Daejong

TC 68 Magnetic alloys and steels med tillhörande arbetsgrupper möttes i Daejong i Sydkorea den 3-5 november 2003. 27 delegater representerande 7 länder deltog.

TC 68 BEHANDLAR DE MAGNETISKA material, t ex elektroplåt och permanentmagneter, som utgör en betydande del av materialmängden i elektriska apparater som motorer och transformatorer.

WG 2 Measuring methods for determining magnetic and other physical properties

WG 2, som behandlar mätmetoder, var som vanligt det största mötet vad gäller antalet deltagare. Huvuddelen av detta möte ägnades åt två omfattande Technical Reports. Den ena behandlar mätning av magnetiska förluster i närvaro av högfrekventa övertoner. Den andra handlar om magnetiska mätningar med hjälp av pulserande fält. Båda rapporterna närmar sig nu slutförandet.

JWG 1 Specification standards for soft magnetic steels, in particular electrical steel

Joint Working Group 1 (gemensam med ISO TC 17) ansvarar för produktstandarder för

elektroplåt. En helt ny standard för klassificering av isolationsskikt på elektroplåt färdigställdes och går nu vidare till slutlig röstning. En reviderad standard för s k "semi-processed" plåt diskuterades ingående och går vidare till röstning.

WG 5 Hard magnetic alloys and ceramic materials

Permanentmagnetiska material är ett område under snabb utveckling, vilket framgick av mötet med Working Group 5. Man diskuterade ett andra tillägg till standarden innan det första tillägget har kommit ut.

Det blev ett extra festligt möte med TC 68 i Sydkorea eftersom värden firade att det var 25 år sedan man anslöt sig till IEC

*Magnus Lindenmo
Ordförande SEK TK 68*

IEC TC 78 i Florens

TC 78 Live working möttes i Florens 13-14 november 2003.

Definitioner

Det finns två olika definitioner på spänningsprovare. En i TC 66 för mätning, testning och en i TC 78 för AMS. TC 78 arbetar fram ett förslag till gemensam definition och för därför en dialog med TC 1 terminologi och TC 66.

Nytt för arbetsgrupper

Om nominerade experter inte är aktiva genom närvaro eller korrespondens (3 möten) kommer nationalkommittén att ombedjas att förklara läget inom 3 månader och eventuellt avnotera berörd expert. Om arbetsgruppen blir färre än 5 innebär inte att gruppen läggs ned.

Ljusbågtestning

Två dokument, IEC 61482-1 och EN 50354, beskriver olika sätt att ljusbågtesta tyg och kläder. Den tyska nationalkommittén föreslog att man skulle arbeta fram en tredje bilaga till IEC 61482 för att lösa problemet. Den tyska nationalkommittén kommer tillbaka med en notifiering som respektive nationalkommitté får ta ställning till. Antingen vidhåller man idén med en tredje bilaga eller så överväger man alternativet att komplettera IEC 61482-1.

Uppdaterad SPS

De prioriterade områdena för framtida arbeten som föreslås är:

- inspection and diagnostic tools
- factors influencing the evaluation of clearances required for safe live working
- robotics and manipulators
- EMF-concerns
- a.c. and d.c. testing criteria for tools, equipment and devices used in live working.

Divergerande dokument

Kan två divergerande dokument medföra handels hinder i och med att tillverkare tvingas att följa en standard för att få rätt att märka sin produkt, när likvärdig säkerhet kan uppnås på alternativ väg? Technical Officer från IEC Central Office tar upp frågan centralt.

Liaison reports

ISSA, International Social Security Association, har uppdraget att förklara termen electrically skilled person. Definitionen blir av betydelse för den växande serviceverksamheten i Europa.

Avslutningsvis inviterade jag, på uppdrag av SEK, TC 78 till Stockholm för nästa möte i maj 2005.

*Mats Sundbom
Ordförande SEK TK 78*

Golv- och takvärmesystem

Ny standard, SS 424 47 53, för installation av golv- och takvärmesystem samt förläggning av värmekabel.

DEN GAMLA SVENSKA standarden för installation av golv- och takvärmesystem samt förläggning av värmekabel, SS 424 24 01, har ersatts av en ny standard i samma serie som Elinstallationer i byggnader, SS 436 40 00. Standarden är baserad på HD 384.7.753 från 2002. Den nya svenska standarden innehåller för-

utom texten från HD-dokumentet regler för installation av värmekablar för andra ändamål såsom uppvärmning av t ex yttertak, stuprännor, grund-sulor, trappor och körramper. Det är i huvudsak samma innehåll som i den gamla SS 424 14 01. Ett förslag från flera europeiska länder, bl a Sverige, om att utöka den internationella standarden med dessa tillämpningar har noterats och kommer att tas upp till övervägande i ett senare skede.

Svante Skeppstedt

IEC TC 104-möte i Kyoto

IEC TC 104 Environmental conditions, classification and methods of test är en tvärteknisk kommitté som utvecklar provningsmetoder och standarder för produkters miljötålighet med klasser för miljöexponering. Dominerande bland miljökaraktärerna är de klimatiska (temperatur och fukt) samt de dynamiska faktorerna (jordbävning, stöt och vibration).

TC 104 HÖLL SITT SENASTE möte i Kyoto under tiden 10-14 november 2003. 6 medlemsländer med 22 delegater, varav 12 från Japan mötte upp.

Ordföranden, Ed Aoki, USA, konstaterade att det blir allt glesare med arbetsvilliga experter och därmed svårare att följa de tidplaner som IEC Central Office sätter. Industrin förefaller ta för givet att allt är klart, vilket tyvärr är önsketänkande.

Ett exempel är den Adhoc-grupp som tillsattes förra mötet. Dess arbete har avstannat och ingen slutrapport fanns till detta möte. Uppgiften var bland annat att ompröva IEC 60721 till innehåll och struktur, tillföra användarinformation med avseende på miljöklasser och provningsmetoder samt, vid behov, föreslå revidering av dokumentet. Detta angelägna och omfattande arbete hänsköts till Maintenance Team 17 som redan är hårt arbetsbelastat.

Några arbetsgrupper kunde avtackas efter slutfört arbete. WG 12 hade slutfört arbetet med IEC 60068-3-8 Selection amongst vibration tests och WG 13 med svensk convener, Tryggve Hell, hade slutfört arbetet med IEC 60068-2-81 Shock response spectrum synthesis som båda blivit till nya standarder. Av de tre arbetsgrupperna som tillsattes

i Bergamo 1997 återstår WG 11 som tagit fram underlaget för IEC 60068-2-80 Vibration mixed mode. Det dröjer något innan det förslaget blir färdig standard.

Arbetsgrupperna WG 14 och WG 15 med uppgift att samla in klimatiska respektive dynamiska miljödata från fältet har haft det motigt till synes på grund av resursproblem.

IEC 60721-4 Correlation and transformation of IEC 60721-3 and IEC 60068 har publicerats som IEC Technical Report. Den engelska nationalkommittén föreslog att dokumentet skulle upphöjas till standard vilket den svenska och japanska nationalkommittén röstade emot.

En ny arbetsgrupp skall ta fram IEC 60068-3-9 Selection amongst shock tests och jag är ombedd att leda den.

Värdskapet från japanska motsvarigheten till SEK var generöst. Delegaterna blev synnerligen väl omhändertagna. Tre studiebesök var inplanerade och utanför programmet arrangerades några turer till sevärd platser.

*Dag Sjögenbo
Ledamot SEK TK 104*

Svenskt sekretariat uppsagt

SEK har sagt upp sekretariatet för IEC SC 77C, High Power Transient Phenomena.

FÖR CIRKA 10 ÅR SEDAN bildades IEC SC 77C på initiativ genom SEK och på uppdrag av försvarsmakten. FMV ställde resurser till förfogande för sekretariatet och har svarat för sekretariatet sedan dess.

Arbetet har bedrivits framgångsrikt. Under den tid SEK har svarat för sekretariatet har SC 77C publicerat tio standarder och fyra tekniska rappor-

ter. De tre sista projekten förväntas inom kort bli publicerade som två standarder och en teknisk rapport.

Med anledning av att FMV informerat SEK om att man inte längre har resurser att fortsätta att svara för sekretariatet för SC 77C har SEK sagt upp ansvaret för detta sekretariat.

Det finns en preliminär utfästelse från den brittiska nationalkommittén att ta över.

Hans Erik Rundqvist

CENELEC TC 61 i Atén

Vid mötet med TC 61 Safety of household and similar electrical appliances i Atén
18–19 november deltog cirka 40 delegater från 14 länder.

CENELEC TC 61S VERKSAMHET omfattar harmonisering av internationell standard med säkerhetskrav på elektriska hushållsapparater och liknande utrustning som eventuell komplettering av IEC-resultatet vid särskilt europeiskt behov. Därmed blir arbetet mer tillämpningsinriktat än motsvarande arbete i IEC TC 61.

Svenska energimyndighetens rapport om brand i spisar diskuterades. Användaren ansågs ha en viss skyldighet att ha kunskap om produkten. CENELEC inväntar rapport från CECED, den europeiska brandorganisationen för tillverkare av hushållsapparater, innan vidare åtgärd vidtas.

En olycka i Frankrike med en pojke som krupit in i en torktumlare som startat automatiskt diskuterades. Franska nationalkommittén rekommenderades lägga förslag till IEC om åtgärder för att förhindra olyckor av detta slag. CEN har kommit med ett förslag som innebär att gränsen mellan tumlare för hushållsbruk och sådana för yrkesmässigt bruk flyttas från trumvolym 160l till 250l. Vidare diskussion om detta utspel kommer att föras med CEN.

Kyrkbänkar

Värmare för installation under kyrkbänkar diskuterades igen. Nationalkommittéerna från Schweiz och

Tyskland rekommenderades lägga ett förslag om reviderad ytttemperatur till IEC.

Det diskuterades om varuautomater tillhör lågspänningsdirektivet eller maskindirektivet. Resultatet av diskussionen i Kommissionen inväntas innan TC 61 vidtar några åtgärder.

En standard för bestämning av elektromagnetiska fält kring hushållsapparater är klar och kommer att listas under lågspänningsdirektivet.

Som svar på frågan om en gemensam tolkning för provningslaboratorierna med ursprung från SEMKO för "split type air conditioner" rekommenderades svenska nationalkommittén lägga ett förslag till IEC om att införa i instruktioner för utrustning försedda med stickpropp: "Får endast kopplas till jordat uttag".

Den franska nationalkommitténs förslag om UV-resistent kabel för markiser och solskydd diskuterades. Man noterade TC 20s ovilja att ta fram en märkning för denna kabel och beslöt att ta med detta problem i rapporten till BT.

Nästa möte kommer att hållas 8 – 9 juni 2004 i Bryssel.

*Björn Ljunggren
Ledamot SEK TK 61*

Kommentarer från Technical Board

I DISKUSSIONEN TILL FÖLJD av EUs initiativ att även handikappade personer i så stor utsträckning som möjligt skall kunna använda utrustning och ha tillgång till tjänster har standarderna för elektriska hushållsapparater uppmärksammas. I dessa gör man undantag för risker förknippade med att barn och handikappade använder sådana apparater utan tillsyn.

CENELEC Technical Board har beslutat följa upp frågan och undersöka vilka möjligheter som står till buds för att möta kraven på att eliminera eventuella sådana undantag i standarden. I och med detta förutsätts att problemet med spisbränder, som Elsäkerhetsverket påtalat i Kommissionens arbete, kommer att få sin lösning.

Hans Erik Rundqvist

Fyra nya medlemmar i CENELEC

Estonia: EVS – Estonian Centre for Standardization
Latvia: LVS – Latvian Standard
Poland: PKN – Polish Committee for Standardization
Slovenia: SIST – Slovenian Institute for Standardization

IEC TC 61 i Toulouse

Vid mötet med TC 61 Safety of Household and similar electrical appliances i Toulouse 3-7 november 2003 deltog totalt under veckan ca 80 delegater från 23 länder.

RAYMOND CORDELIER FRÅN IEC Central Office deltog i inledningen av mötet och uttryckte oro från Standardization Management Board när det gäller aktiv medverkan i underkommittéer. Nationalkommittéerna kommer att påminnas om skyldigheten att delta aktivt vid P-medlemskap.

När det gäller tekniska diskussioner från mötet behandlades och accepterades ett antal förslag som kommer att gå vidare till framtida amendment till IEC 60335-1. Dessa tillägg berör ett flertal avsnitt i standarden och är i många fall förtydliganden av nuvarande text.

Solarier

När det gäller standarden för solarier har efter hårt motstånd, främst från myndigheter ansvariga för strålningsskyddsfrågor, ett förslag till amendment blivit accepterat med liten marginal. Inkomna kommentarer diskuterades ingående men dokumentet kommer efter en del mindre ändringar att gå vidare för en slutlig omröstning. Motståndet baserades främst på att man vill behålla kravet på märkning med kategori av strålning.

I övrigt diskuterades ett stort antal förslag till mindre modifiering av olika delar 2.

Dessutom diskuterades kommentarer på förslaget till en helt ny standard för multifunktions duschkabiner. Dokumentet kommer nu att sändas ut för slutlig omröstning.

Ny typ av tvättmaskin

Avslutningsvis förevisade den koreanska delegationen en ny typ av tvättmaskin som inte använder tvättmedel i vanlig mening, i stället används en elektrolyt. Som fördelar angavs att dessa maskiner är miljövänligare, tvättar effektivare och är skonsammare mot textilier. En del förändringar i den nuvarande standarden föreslogs för att täcka även denna typ av tvättmaskiner.

Innan mötet avslutades hälsades mötesdeltagarna välkomna till nästa möte i IEC TC 61 som kommer att hållas i Kuala Lumpur i maj 2004.

Leif Mattsson

Sekreterare SEK TK 61

IEC SC 61F i Tokyo

Mötet med SC 61F Safety of hand-held motor-operated tools, som ägde rum i Tokyo 19-21 november 2003, var egentligen planerat till maj 2003 men blev uppskjutet p g a Sars-epidemin. Vid mötet deltog ca 20 delegater från 10 länder.

EN GENOMGÅNG AV DET som har hänt sedan senaste mötet för ca två år sedan visade att det har publicerats 25 nya standarder och amendments. De flesta delar 2 till IEC 60745-1:2001 har nu blivit uppdaterade. IEC 60745:2001 används av CENELEC som underlag till EN-standard och ersätter därmed nuvarande EN 50144. Den kommer också att utgöra underlag för UL-standard för den nordamerikanska marknaden.

Kedjesågar

Under mötet behandlades bland annat kommentarer för de dokument som ännu ej publicerats i IEC 60745-serien. Diskussionerna när det gäller kedjesågar blev långvarig eftersom Europa och USA uppvisade olika syn på kedjans "run down time". Nuvarande europastandard kräver att ked-

jan skall stoppa på 1 sekund vilket man i USA anser vara orealistiskt kort tid. För nästa version av dokumentet enades man till slut om en kompromiss på 2 sekunder, med en målsättning att sänka den tiden.

Häcksaxar

Även häcksaxar medförde långa diskussioner eftersom man idag har lite olika utföranden på den europeiska och nordamerikanska marknaden bland annat när det gäller krav på tvåhandsgrepp.

Nästa möte är planerat att hållas i Schweiz våren 2005.

Leif Mattsson

Sekreterare SEK TK 61

Bild: Bosch

Regimskifte i NEK

Efter mer än 40 år i norsk elektroteknisk standardiserings tjänst avtackades Bjørn Ødegård som ledare för Norsk Elektroteknisk Komité, NEK, den 11 december 2003.

BJØRN ØDEGÅRD LÄMNAR över till Tore Trondvold som för närvarande är vice-president i CENELEC. Bjørn Ødegård kommer därför att fortsätta att svara för ärenden som gäller CENELEC Technical Board även under 2004.

Under Bjørns tid i NEK har han varit med om bildandet av CENELEC och han har en lång och bred erfarenhet från IEC-arbetet. Särskilt kan nämnas arbetet i sekretariatet för IEC

Bjørn Ødegård t v och Tore Trondvold i mitten tillsammans med nuvarande styrelseordföranden T Brattås samt två tidigare styrelseordförande T Sollié och K Herstad.

TC 18, Electrical installations of ships and of mobile and fixed offshore units.

Även om samarbetet i tekniska frågor på elområdet i Norden är väl integrerat i det europeiska och internationella samarbetena har nordiskt samråd och informationsutbyte i administrativa och organisatoriska frågor betytt mycket för utvecklingen av standardiseringen på elområdet.

Hans Erik Rundqvist

Nya kommittétitlar

IEC SC 22G Adjustable speed electric drive systems incorporating semiconductor power converters

IEC SC 45A Instrumentation and control of nuclear facilities

I stället för ställverksrum

DE BÅDA GAMLA SVENSKA standarderna SS 436 21 01 och -02, Ställverksrum i byggnader respektive Ställverk i andra lokaler än driftrum, har ersatts av en standard. Den nya standarden benämns "Utrymmen för elektriska kopplingsutrustningar för lågspänning" och har kommit ut som utgåva 3 av SS 436 21 01.

Bakgrunden till denna förändring är bl a att de gamla standarderna omfattade både lågspänningsanläggningar och högspänningsanläggningar, men då den nya standarden, SS 421 01 01 Starkströms-

anläggningar med nominell spänning över 1 kV AC, kommit ut har den tagit över fordringarna för högspänningsanläggningar. Det har också visat sig svårt att klart avgöra vad som menas med ett ställverk till skillnad från en skåpkapslad kopplingsutrustning. Den nya standarden beskriver utförandet av utrymmen för placering av kopplingsutrustningar för lågspänning. Utrymmena kan utgöras av driftrum, elrum eller övriga utrymmen där kopplingsutrustning placeras.

Svante Skeppstedt

Standarder för tjänster

Överenskommelser om regler även för tjänster är en fråga i tiden.

INOM EUROPEISKA KOMMISSIONEN har diskuterats om inte den framgångsrika användningen av europeiska standarder som stöd för den inre marknaden för varor skulle kunna vara en förebild för en förbättring också av den inre marknaden för tjänster, dvs för att riva de nationella barriärer för handel med tjänster som finns inom EU.

Från vara till tjänst

Tjänster (*services*) skiljer sig från vanliga varor på flera sätt. Det tydligaste särdraget hos tjänster är det nära sambandet mellan produktion och konsumtion. Flertalet tjänster utförs och tas emot samtidigt och ofta på samma plats. Det gör att konsumenten ofta har en större direkt påverkan på hur tjänsten utförs och på produktionsförhållandena. Skönhets-salonger och skall-centers kan illustrera detta. Karakteristiskt för tjänsteföretag är också att de ofta är små och att deras organisation och personal spelar en avgörande roll för produktens egenskaper och för hur den uppfyller kundens önskemål. Detta kan illustreras av taxiföretag och begravningsbyråer. Ofta hänger också tjänster och produkter nära samman, t ex vid reparation eller installation.

Många tjänsteföretag vänder sig främst till andra företag. Genom den strävan till koncentration på kärnverksamheten och önskemål om outsourcing som går genom näringslivet har denna marknad ökat i betydelse. En möjlighet att använda standarder i dessa sammanhang skulle kunna förenkla för de berörda företagen, på samma sätt som vid handel med produkter. Europeiska kommissionen vill också lyfta fram företags-tjänsternas betydelse för den europeiska industrins konkurrenskraft, både som leverantör och som konsument av tjänster. Den betonar också att många typer av tjänster, liksom många produkter, också har betydelse för kundens säkerhet.

Oberoende av innehållet i en tjänst kan standarder tänkas kunna stödja en förbättring av tjänsteföretagens inre rutiner och säkerställa en godtagbar nivå på tjänsten, men också underlätta vid förhandlingar med kunder och mellan samverkande företag. De förhållanden som enligt en undersökning tjänsteföretagen själva främst anser skulle lämpa sig

för regler i form av standarder är: datasäkerhet i kontakten med kunden, kvalitetsfrågor, datasäkerhet internt, frågor kring kundtillfredsställelse och kring företagets och personalens kompetens och förmåga.

Det börjar nu

Kommissionen och de europeiska standardiseringsorganisationerna CEN, CENELEC och ETSI har skrivit ett ramavtal om ett arbetsprogram för utarbetande av standarder till stöd för den inre marknaden för tjänster. Genom detta initiativ vill Kommissionen också stävja en växande flora av nationella standarder inom tjänstesektorn.

I detta inledande skede är egentligen alla tjänster och branscher aktuella, även om existerande nationella standarder och projekt kan ge en idé om vad man kanske börjar med. Exempel på sådana är från Tyskland buss- och tågtidtabeller, begravnings-tjänster, bevakningstjänster, marknadsundersökningar och städning i skolor. Andra exempel är posttjänster, flyttning, försäkringsrådgivning och verksamhet inom äldreomsorgen. Spektrat är brett och det krävs en koncentration på det som i någon mening är mest angeläget. Det kan också behövas någon sorts riktlinjer för utformning av tjänstestandarder.

De flesta tjänster som kan komma ifråga ligger utanför det elektrotekniska området. CENELEC BT har tillsatt en arbetsgrupp BTWG 118-1 för att undersöka vilka tjänster som berör CENELEC och vad CENELEC skulle kunna bidra med. BT har därvid förmodat att TC 8X, System aspects of electrical energy supply, och TC 9X, Electrical and electronic applications for railways, skulle kunna beröras särskilt.

Kommissionens generaldirektorat för näringslivsfrågor arrangerar ett möte, "Workshop", kring frågan om europeisk standardisering för tjänster den 9 mars. Information om detta kan fås från SEK. SEK-Aktuelltts läsare är välkomna med synpunkter och uppslag inför det förestående planeringsarbetet.

Thomas Borglin

TK-nytt

SEK TK 205 och TK 205A går samman till SEK TK 205 med benämningen Installationsbussar och signalöverföring på elnät

SEK TK 8 har fått ny benämning Elenergiförsörjningssystem

Elinstallationsreglerna från halvårsskiftet

UNDER VÅREN KOMMER SEK, EIO, Svensk Energi och Elsäkerhetsverket ge ut en guide för att underlätta tillämpningen av Elsäkerhetsverkets nya starkströmsföreskrifter och Elinstallationsreglerna SS 436 40 00. Den nya Guiden är en utveckling av Starkströmssguiden, vilken är en tillämpningsanvisning för nu gällande starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 1999:5.

I samband med att Guiden ges ut arrangeras ett antal seminarier runt om i landet där en orien-

tering om den nya regelstrukturen för elinstallationer går igenom.

Seminarier kommer att hållas i:

Malmö, 14 april
Göteborg, 15 april
Stockholm, 21 och 29 april
Sundsvall, 22 april
Skellefteå, 28 april.

Joakim Grafström

En ny utgåva av IEV (*International Electrotechnical Vocabulary*) del 841 *Industrial electro heating* har nyligen färdigställts. Föreningen för Industriell Elteknik, FIE har hjälpt till med att ange och ta fram svenska termer.

FÖRESTÅENDE INTERNATIONELLA MÖTEN I SVERIGE

Svenska nationalkommittén av IEC, SEK, har åtagit sig värdskapet för följande internationella möten:

25-26 mars 2004

IEC TC 80/WG 6

Maritime navigation and radiocommunication equipment and systems/Digital interfaces for navigational equipment within a ship

12-13 maj 2004

IEC TC 64/WG 2

Electrical installations and protection against electric shock/Current carrying capacity of conductors and related overcurrent protection.